

OPONENTSKÝ POSUDOK DIZERTAČNEJ PRÁCE

Názov dizertačnej práce:

Mediálna gramotnosť pohľadom aktérov mediálneho vzdelávania dospelých

Typ záverečnej práce:

doktorandská záverečná práca

Autorka dizertačnej práce:

Mgr. Lucie Šťastná

Vedúci dizertačnej práce:

prof. PhDr. Jan Jiráček, Ph.D.

Oponent dizertačnej práce:

doc. Mgr. Norbert Vrabec, Ph.D. mim.prof.

1. Náročnosť spracovania riešenej problematiky práce

Hodnotená dizertačná práca sa venuje aktuálnej téme, ktorou je problematika mediálneho vzdelávania dospelých populácie, so špecifickým dôrazom na jej ukotvenie v kontexte andragogiky, mediálnych štúdií, sociológie a ďalších súvisiacich odborov vedeckého skúmania predmetnej problematiky.

Téma dizertačnej práce je zvolená vhodne, nakoľko problematika zvyšovania mediálnej gramotnosti nie je vonkoncom iba záležitosťou detí a dospievajúcich, ale jednoznačne má svoje miesto a opodstatnenie aj u iných vekových kategórií populácie. Zaujímavé a vhodné zvolené je i zameranie dizertačnej práce, ktoré prostredníctvom teoretickej reflexie doterajšieho poznania v predmetnej oblasti prináša hĺbkovú sondu do empirického a praktického ukotvenia pojmov, procesov a stratégií mediálneho vzdelávania v zahraničnom i českom kontexte. Autorka si všíma a podrobne analyzuje aspekty mediálnej gramotnosti a mediálnej výchovy na individuálnej i spoločenskej úrovni, pričom prináša veľmi komplexný pohľad do vývoja i súčasného stavu vedeckého poznania v tejto oblasti.

Problematika mediálneho vzdelávania dospelých je v dizertačnej práci spracovaná na veľmi kvalitnej úrovni. Zameranie teoretickej i empirickej časti práce je systematické, zahŕňa integráciu rôznych myšlienkových prúdov a pohľadov na predmetnú tému, ako aj prehľad o súvisiacich trendoch a aspektoch z oblasti mediálnych a komunikačných štúdií, ako aj inštitucionálnych a legislatívnych aspektoch mediálnej výchovy zameranej na dospelých členov českej populácie.

2. Zorientovanie sa v problematike (analýza domácej a zahraničnej literatúry)

Úroveň teoretického spracovania problematiky i celková štruktúra práce sú na vysokej kvalitatívnej úrovni. Pri analýze základných teoretických východísk a súvislostí doktorandka využíva široké spektrum domácich a zahraničných zdrojov odbornej literatúry, má prehľad o doteraz realizovaných výskumoch, ako aj o aktuálnom stave problematiky v mediálnom, historickom, kultúrnom, sociologickom, psychologickom i ďalších kontextoch.

Prístup doktorandky má vysoko analytický charakter, vhodným spôsobom vyvodzuje závery z odbornej literatúry, pričom nezostáva na úrovni rešeršovania, ale je citeľný jej autorský prínos a hĺbková reflexia problematiky.

3. Vhodnosť zvolených metód spracovania riešenej problematiky

Metódy použité v teoretickej i empirickej časti dizertačnej práce sú zvolené vhodne, navrhnuté metodika je realizovaná veľmi precízne a v súlade s odporúčaniami relevantnej metodologickej literatúry. Autorka podrobne popisuje východiská empirickej časti práce a dáva ich do kontextu s relevantnými zisteniami iných výskumov. Oceňujeme, že autorka precízne definuje výskumný problém a výskumné otázky, ktoré sú následne východiskom pre kvalitatívnu výskumnú stratégiu, ktorú aplikuje v empirickej časti. Takýto prístup je veľmi prehľadný a umožňuje priebežne kontrolovať a hodnotiť, či sa použitá výskumná procedúra ubera správny smerom a splňa požadované štandardly kvalitatívneho výskumu.

Výhradu však máme k tomu, že autorka do dizertačnej práce vôbec nezaradila aspoň orientačnú kvantifikáciu dát, ktoré v rámci svojho rozsiahleho výskumu zhromaždila. Zdá sa nám, že v rámci zvolenej výskumnej stratégie mohla zvoliť skôr zmiešaný, teda kvalitatívno- kvantitatívny prístup. Pre čitateľa by bola určite zaujímavá aspoň rámcová kvantifikácia o počte kurzov a iných vzdelávacích aktivít určených pre dospelých občanov ČR, kvantitatívna analýza zameraná na témy, ktorým sa venujú, kvantifikácia rôznych foriem tohto vzdelávania, prehľad toho, pre aké vekové skupiny sú určené a podobne. Táto výhrada je opodstatnená, nakoľko uvedenými dátami autorka disponovala a ako sama v práci uvádza, vytvorila vlastnú databázu, kde príslušné dáta mala k dispozícii. Z tohto dôvodu je škoda, že sa s čitateľmi o tieto poznatky nepodelila.

4. Posúdenie úrovne spracovania teoretickej časti práce

Spracovanie riešenej problematiky má výrazne analytický charakter, nechýba výrazný autorský prínos k teoretickému a metodologickému rozpracovaniu hlavnej témy dizertačnej práce.

Na základe syntézy teoretických poznatkov a empirických dát prináša autorka zaujímavé zistenia o súčasnom stave mediálneho vzdelávania dospelých a rôznych pohľadoch a kontextoch priamych aktérov tohto procesu na súčasnú edukačnú prax. Text teoretickej časti dizertačnej práce je vhodne členený, zrozumiteľne formulovaný, štylisticky bravúrne zvládnutý.

5. Posúdenie úrovne spracovania empirickej časti práce

Primárnym empirickým cieľom dizertačnej práce je objasnenie toho, ako rôzni aktéri (mediálneho vzdelávania dospelých) vnímajú mediálnu gramotnosť a následné empirické preskúmanie vývoja a aktuálneho stavu vzdelávacích príležitostí určených pre túto cieľovú skupinu.

V empirickej časti autorka zvolila kvalitatívnu výskumnú stratégiu, ktorá má veľmi precízne vypracovanú metodiku a detailne popisuje všetky použité pracovné postupy. Analýza, vyhodnotenie i interpretácia získaných dát sú na dobrej úrovni. Oceňujeme aj diskusiu, záverečné zhrnutie a formuláciu odporúčaní pre prax.

Výhradu máme k zvolenej metodike rešeršovania výskumných dát, ktoré sa týkali vzdelávacích príležitostí pre dospelú populáciu v ČR. Autorka dáta získavala iba prostredníctvom vyhľadávачa Google a čiastočne prostredníctvom sociálnej siete Facebook.

Tento prístup by bolo vhodné doplniť o analýzu vedeckých štúdií, ktoré uvedenú problematiku reflektujú a dopĺňajú jej akademický rozmer. Vhodnou technikou mohla byť analýza obsahu niektorej z databáz vedeckých štúdií (napr. ResearchGate, Scopus alebo Web of Science), kde po zvolení vhodných kľúčových slov bolo možné vyfiltrovať dostatok vhodných informácií o akademickom diskurze mediálneho vzdelávania dospelých.

6. Posúdenie prínosu dizertačnej práce a využiteľnosť jej výsledkov v praxi

Empirická časť práce predstavuje a zdôrazňuje potrebu realizácie vhodne dizajnovaných programov mediálneho vzdelávania dospelých s využitím poznatkov rôznych vedných odborov. Dizertačná práca sa zaoberá problematikou, ktorá má nesporný význam pre teóriu a prax mediálnych a komunikačných štúdií, ako aj andragogiky. Môže byť tiež užitočnou pomôckou pre lektorov a záujemcov o ďalší výskum v tejto oblasti.

7. Posúdenie formálnej stránky práce (jazyk, štýl, štruktúra)

Na kvalitnej úrovni sú úroveň písania, štylistika textu i práca s odbornou literatúrou. Doktorandka správne používa odbornú terminológiu a má adekvátne vyjadrovacie prostriedky vyžadované pre tento typ záverečných prác. Štruktúra dizertačnej práce je zvolená vhodne, vrátane vyváženého pomeru teoretickej a empirickej časti.

8. Odporúčania k obhajobe dizertačnej práce

Na strane 192 Vašej dizertačnej práce uvádzate námety na ďalšie výskumy, ktoré by mohli byť realizované v oblasti mediálnej gramotnosti dospelaj populácie. Príslušná kapitola je pomerne stručná a vzhľadom na komplexnosť problematiky by ju bolo vhodné rozšíriť. Pokúste sa v priebehu obhajoby dizertačnej práce predstaviť ešte niekoľko ďalších námetov, ktorým by sa výskum mediálnej gramotnosti mohol v budúcnosti zaoberať.

9. Explicitne vyjadrený návrh na udelenie (resp. neudelenie) akademického titulu Ph.D.

Navrhujem udelenie akademického titulu Ph.D.

.....
doc. Mgr. Norbert Vrabec, PhD. mim.prof.